

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Затверджено на засіданні кафедри
туризму.

Протокол № 9 від 11.01. 2016 р.

Програма
навчальної дисципліни
“ЕКОНОМІЧНА ПСИХОЛОГІЯ”

для студентів усіх спеціальностей всіх форм навчання

Укладач
к.е.н., доцент

Наумік-Гладка К.Г.

Відповідальний за випуск
д.е.н., професор

Сущенко О.А.

ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016

Вступ

Зміст дисципліни “Економічна психологія” заснований на основних тенденціях розвитку сучасної економіки знань, соціально-орієнтованого менеджменту й психології, а саме: гуманізація та психологізація економічних процесів, формування й розвиток людського капіталу; використання рефлексивного підходу в управлінні; суперечливість державної економічної й соціальної політик.

Основні актуальні напрями формування й розвитку знань “Економічної психології” такі: вивчення теоретичних основ науки “Економічна психологія”; дослідження сутності економічної поведінки та факторів, що її обумовлюють; визначення еволюції психології господарської діяльності; розкриття взаємозв'язку мотиваційної спрямованості особистості з вибором професійної діяльності, рівнем її трудової активності й здібностями до творчості; дослідження психологічних засад підприємницької діяльності та впливу грошей на формування особистості; вивчення психологічних аспектів процесу споживання; визначення ролі економічної психології в системі управління господарчою організацією та актуальних напрямів розвитку знання сучасної економічної психології.

Мета дисципліни — сформулювати в студентів систему знань про сутність науки “Економічна психологія”, навчити їх використовувати психологічний підхід в управлінні економічною поведінкою людей.

Предмет дисципліни — закономірності формування, функціонування та розвитку психіки й поведінки людини під впливом явищ, що мають економічну природу походження.

Робоча програма навчальної дисципліни розроблена у відповідності до вимог галузевого стандарту вищої освіти МОН України.

Пререквізити: вивчення дисципліні «Економічна психологія» сформована на основі міждисциплінарного підходу. Її вивчення проходить на базі вже викладених курсів, таких, як: “Філософія”, “Основи економічної теорії”, “Історія економічної думки”, “Основи психології та педагогіки”, “Політологія”, “Соціологія”, “Системний аналіз”, “Основи наукових досліджень”, “Основи менеджменту”.

Вивчивши дисципліну “Економічна психологія”, студенти повинні

ЗНАТИ:

наукову сутність понять “економічна поведінка”, “економічне мислення”, «економічна свідомість», “психологія грошей”, “психологія господарчої діяльності”; та соціально-психологічний зміст понять: “багатство”, “гроші”, “власність”, “матеріальна вигода”, “підприємець”, “потреба”, “реклама”, “податки”, “комерційна таємниця”;

еволюцію розвитку наукового знання економічної психології;
методологію дослідження психологічних процесів в економіці;
систему психологічних факторів вибору економічної поведінки;
принципи психологічного управління економічними процесами;
методи визначення системи цінностей сучасних суб'єктів економічних взаємовідносин;

класифікацію економічної поведінки;
грошові типи особистості;
актуальні напрями розвитку економічної психології;

ВМІТИ:

дослідити та оцінити психологічні закономірності у сфері господарської діяльності;

дослідити та визначити моделі економічної поведінки;
визначити тип поведінки споживача та грошовий тип особистості;
визначити психологічні основи поведінки споживачів і розробити рекомендації щодо підвищення ефективності управління їх поведінкою;
розробити методичні рекомендації щодо оцінки системи цінностей сучасного суб'єкта економічних відносин;

дослідити та визначити моральні імперативи економічної поведінки;
дослідити мотиви ухилення від сплати податків і розробити рекомендації щодо формування позитивного й відповідального ставлення населення до існуючої системи оподаткування;

розробити систему ефективного психологічного управління економічною поведінкою в організації;

упровадити рекомендації щодо вдосконалення управління економічною поведінкою в господарчій організації.

Програма дисципліни містить 2 модулі, контрольні запитання до них, переліки семінарських і практичних занять, запропоновану тематику рефератів, питання для самостійної роботи студентів, характеристику

системи поточного й підсумкового контролю, а також рекомендовану літературу.

У процесі викладання навчальної дисципліни основна увага приділяється оволодінню студентами професійною компетентністю, що наведена в табл. 1.

Структуру складових професійних компетентностей та їх формування відповідно до Національної рамки кваліфікацій України наведено в таблиці 2.

Таблиця 1

Професійна компетентність, яка отримується студентами після вивчення навчальної дисципліни

Назва компетентності	Складові компетентності
система знань про сутність науки "Економічна психологія", вміння використовувати психологічний підхід в управлінні економічною поведінкою суб'єктів економічної діяльності	Визначати методологію дослідження психологічних процесів в економіці
	дослідити та оцінити психологічні закономірності у сфері господарської діяльності
	дослідити та визначити моделі економічної поведінки
	Ідентифікувати мотивацію особистості та групи в системі відносин власності та економічне самовизначення особистості
	визначити психологічні основи поведінки споживачів і розробити рекомендації щодо підвищення ефективності управління їх поведінкою
	розробити методичні рекомендації щодо оцінки системи цінностей сучасного суб'єкта економічних відносин
	дослідити та визначити моральні імперативи економічної поведінки
	дослідити мотиви ухилення від сплати податків і розробити рекомендації щодо формування позитивного й відповідального ставлення населення до існуючої системи оподаткування
	розробити систему ефективного психологічного управління економічною поведінкою в організації
	упровадити рекомендації щодо вдосконалення управління економічною поведінкою в господарчій організації
	Ідентифікувати систему психологічних факторів вибору економічної поведінки
	Визначати принципи психологічного управління економічними процесами
	Визначати грошові типи особистості
	Здійснювати класифікацію економічної поведінки
	Формувати актуальні напрями розвитку економічної психології

Таблиця 2

**Структура складових професійних компетентностей з навчальної дисципліни
" Економічна психологія "
за Національною рамкою кваліфікацій України**

Складові компетентності, яка формується в рамках теми	Пререквізити	Знання	Вміння	Комунікації	Автономність і відповідальність
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Теоретичні основи економічної психології					
Визначати методологію дослідження психологічних процесів в економіці	Сутність базових понять психології та економіки.	Знання базових понять економічної психології, методи дослідження та розвитку економічної психології	Ідентифікувати проблеми економічної психології	Ефективно формувати комунікаційну стратегію щодо аспектів економічної психології	Відповідальність за точну ідентифікацію ключових проблем економічної психології; розробку та реалізацію відповідних рішень
Тема 2. Економічна поведінка					
дослідити та визначити моделі економічної поведінки	Основні види поведінки людини в психології	сутність і зміст поняття «Економічна поведінка», види економічної поведінки	Проводити класифікацію моделей людини в аспекті економічної поведінки	Релізовувати комунікацію, використовуючи різні види економічної поведінки	Відповідальність за результати реалізації моделей поведінки людини в аспекті економічної психології

Продовження табл. 2

1	2	3	4	5	6
Тема 3. Психологічні фактори економічної поведінки					
дослідити та оцінити психологічні закономірності у сфері господарської діяльності, ідентифікувати систему психологічних факторів вибору економічної поведінки	Характеристики психологічних факторів діяльності людини	Психологічні детермінанти економічної поведінки, Характеристики афективних факторів	Здійснювати класифікацію систематичних помилок раціонального економічного рішення	Презентувати результати <i>класифікації систематичних помилок раціонального економічного рішення</i>	Самостійно приймати ефективні управлінські рішення та відповідати за коректність і адекватність розроблених моделей
Тема 4. Психологізація економічних явищ					
Визначати принципи психологічного управління економічними процесами	Сутність понять «економічне явище» та психологізація	Парадокси соціально-економічного розвитку сучасного суспільства, основи економічної етнопсихології	Ідентифікувати прикмети і марновірство в економічній поведінці	Адекватно реалізовувати знання щодо прикмет та традицій в економічній поведінці	Приймати рішення та відповідати за надійність і точність результатів
Тема 5. Психологія підприємницької діяльності					
Прогнозувати господарські рішення з урахуванням впливу психологічних чинників	Фізіологічні основи психологічних процесів, теорії підприємницької діяльності в економіці	Основи нейрогуморальної теорії при визначенні передумов формування підприємницьких здібностей, Еволюція підприємницької діяльності, Психологічні основи відкриття комерційної таємниці	Класифікувати та реалізовувати моделі підприємницької поведінки	Презентувати результати побудови моделі підприємницької поведінки	Самостійно приймати ефективні управлінські рішення щодо сценаріїв розвитку підприємства.

1	2	3	4	5	6
Тема 6. Психологія грошей					
Визначати грошові типи особистості та вплив грошей на поведінку особистості	Визначення поняття «гроші», їх функції	Соціокультурні особливості ставлення до грошей, грошові типи особистості	Класифікувати людей за їх ставленням до розміру оплати праці та витратами грошей	Здатність до групової взаємодії в процесі реалізації грошової поведінки	Приймати рішення щодо вибору грошової поведінки в умовах невизначеності та відповідати за точність і коректність результатів
Тема 7. Психологія споживчої поведінки					
визначити психологічні основи поведінки споживачів і розробити рекомендації щодо підвищення ефективності управління їх поведінкою	Сутність та значущість процесу споживання в умовах ринку	Соціально-психологічна сутність поняття “споживча поведінка”, основи психології реклами	Управляти поведінкою споживачів	Презентувати результати побудови реклами, основаної на психологічному впливі на споживчу поведінку	Приймати ефективні управлінські рішення щодо розробки та впровадження заходів формування споживчої поведінки
Тема 8. Психологія управління трудовою діяльністю					
розробити методичні рекомендації щодо оцінки системи цінностей сучасного суб'єкта економічних відносин	Визначення понять “мотивація”, «діяльність» та “потреба”. Види трудової діяльності	Мотивацію вибору професійної діяльності, управління трудовою активністю	Активізувати мотиви ефективної праці та творчої діяльності	Презентувати результати визначення мотивів трудової діяльності	Приймати рішення щодо управління мотивацією трудової діяльності

1	2	3	4	5	6
Тема 9. Економічна соціалізація та адаптація особистості					
Ідентифікувати мотивацію особистості та групи в системі відносин власності	Поняття "власність". Принципові ознаки самовизначення особистості	Економічне самовизначення особистості, психологія хабарництва	Розробити інструменти для визначення мотивів особистості та групи в системі відносин власності	Ефективно формувати комунікаційну стратегію щодо розробки та реалізації господарських рішень щодо власності	Відповідальність за точність і коректність прийнятого рішення
Тема 10. Актуальні проблеми економічної психології					
дослідити мотиви девіантної поведінки і розробити рекомендації щодо формування позитивного й відповідального ставлення населення до існуючої економічної системи	Сутність та значущість критеріїв розвитку соціально-економічних явищ	Основи психології азартних ігор, психології ухилення від податків, психології Internet-бізнесу	Визначати напрями розвитку наукового знання економічної психології, впливати на форми девіантної економічної поведінки	Ефективно формувати комунікаційну стратегію щодо розробки та реалізації заходів боротьби з девіантною економічною поведінкою	Відповідальність за точність і коректність прийнятого рішення

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 годин (5 кредитів ЄКТС). Форма підсумкового контролю – залік.

2. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Економічна психологія: науково-практичні засади дослідження

Тема 1. Теоретичні основи економічної психології

Предмет, об'єкт економічної психології.

Міждисциплінарний підхід при вивченні розвитку системи знань економічної психології. Взаємозв'язок наукових дисциплін та їх вплив на формування економічної психології.

Базові категорії економічної психології (економічна свідомість, економічна поведінка, економічні стосунки, економічне сприйняття).

Сфери дослідження економічної поведінки: ринок, бізнес, відносини “суспільство-громадянин”.

Методи дослідження та розвитку економічної психології (загально-наукові методи, економічні та психологічні методи, економіко-психологічний експеримент).

Тема 2. Економічна поведінка

Економічна поведінка: сутність і зміст поняття.

Види економічної поведінки (девіантна економічна поведінка; дистрибутивна поведінка та її моделі: господарська, агентська, функціональна; модель інвестиційної поведінки; інноваційна (підприємницька) поведінка; виробнича поведінка; трудова поведінка та моделі реалізації професійних здібностей; обмінна поведінка; комерційна економічна поведінка; продажна поведінка; споживча поведінка; управлінська поведінка, монетарна поведінка та її форми: раціональна, традиційна, альтруїстична, афективно-раціональна).

Класифікація моделей людини (модель-стереотип “економічна людина”, “психологічна людина”, «функціональна людина», «соціальна людина», “етична людина”).

Тема 3. Психологічні фактори економічної поведінки

Психологічні детермінанти економічної поведінки (очікування, підкріплення, афективні комплекси, локус контролю, інформація (когнітивний підхід), самосвідомість (воля, самодетермінація), самоактуалізація). Когнітивні

фактори економічної поведінки (відчуття, сприйняття, пам'ять, мислення, уява).

Аксіома транзитивності та заміщення як правила реалізації когнітивних факторів економічної поведінки. Класифікація систематичних помилок раціонального економічного рішення: ефекти репрезентативності, дзеркальний, наочності, ізоляції, достовірності, егоцентризму, консерватизму, ефект Ірвіна, ефект Монте-Карло та Стоунера. Модель економічної поведінки Г. Саймона "пошук – задоволення". Економічний егоїзм та економічна взаємодія.

Характеристики афективних факторів: модальність та інтенсивність, їх вплив на прийняття економічного рішення.

Мотивація економічної поведінки: сутність та зміст процесу. Вольові компоненти економічної поведінки.

Тема 4. Психологізація економічних явищ

Соціокультурні особливості розвитку економічної поведінки. Парадокси соціально-економічного розвитку сучасного суспільства.

Економічна етнопсихологія: передумови формування та напрями досліджень. Основні завдання етнопсихології: визначення впливу на економічну поведінку етнічного менталітету та формування механізму міжетнічного економічного партнерства. Прикмети і марновірство в економічній поведінці.

Еволюція психології господарської діяльності. Язичеські духовні традиції слов'ян та їх вплив на розвиток економічного мислення. Ідеологія православного християнства як фактор зміни економічного світогляду людей. Протестантська етика та дух капіталізму. Соціально-психологічні особливості економіки радянського періоду.

Тема 5. Психологізація підприємницької діяльності

Психофізіологічний підхід дослідження підприємницької активності. Основи нейрогуморальної теорії при визначенні передумов формування підприємницьких здібностей.

Генезис понять «підприємець» та «підприємництво». Еволюція підприємницької діяльності. Підприємець та менеджер: змістовна єдність і несхожість понять. Соціально-психологічний портрет підприємця. Елементи психологічного портрета В. Зомбарта (завойовник, організатор, торговець). Класифікація якостей підприємця за О. Дейнекою та В. Андрєєвою (інтелектуальні, комунікативні, мотиваційно-вольові характеристики). Ціннісна

система сучасного підприємця: результати визначення та методичні рекомендації щодо дослідження.

Моделі підприємницької поведінки (інвестиційна, інвентарна, організаційна, посередницька, аквізиційна, комерційна, консалтингова, кон'юнктурно-ігрова моделі). Депривація як фактор реалізації підприємницьких здібностей. Умови успіху підприємницької діяльності (просте везіння, активний пошук, компетентний розрахунок, принцип «just in time», власні унікальні здібності).

Комерційна таємниця: соціально-психологічна сутність поняття та види. Психологічні основи відкриття комерційної таємниці.

Змістовний модуль 2. Економічна психологія: прикладні напрями дослідження

Тема 6. Психологія грошей

Соціокультурні особливості ставлення до грошей. Напрями дослідження психології грошей. Фактори грошової поведінки. Кореляційна закономірність Р. Лінна між ціннісним ставленням населення до грошей та економічним зростанням країни. Актуальні напрями дослідження соціокультурних особливостей ставлення до грошей: структура витрат та накопичення, почуття до більш забезпечених та бідних людей, самовизначення населення щодо проблеми рівномірності розподілу доходів.

Стратифікація людей за їх ставленням до розміру оплати праці та витратами грошей (наймані працівники з регулярною оплатою, працівники “вільних” професій, приватні підприємці).

Вплив грошей на формування особистості. Грошові типи особистості (скнара, розтринькувач, грошовий мішок, торгаш, гравець, колекціонер, абстракціоніст, конкретик, заздрісник, паразит, фальшивомонетник).

Тема 7. Психологія споживчої поведінки

Соціально-психологічна сутність поняття “споживча поведінка”. Фази споживчої поведінки, які відображають її особливості. Фактори балансу споживання.

Поведінка споживача: концепції “7 Os”. Раціональна модель споживчої поведінки. Взаємозв'язок особистісних якостей та споживацької поведінки. Фактори боргів. Ощадна поведінка. Поведінка споживача: сутність та основні ефекти (“бендвегон”, “сноб”, ефект Веблена, “ціна-якість”, “відданість якості”). Фактори споживчого вибору. Управління поведінкою споживачів.

Психологія реклами: основні підходи дослідження та психологічна структура. Психологічна ефективність реклами.

Тема 8. Психологія управління трудовою діяльністю

Мотивація вибору професійної діяльності. Соціально-психологічна сутність мотивів “суспільний престиж”, “матеріальний добробут”, “інтерес”.

Мотивація управління трудовою активністю. Основні мотиви ефективної праці (економічні, соціальні, психологічні, організаційно-адміністративні). Роль економічної психології при удосконаленні системи управління господарчою організацією.

Мотивація творчої діяльності. Творча та креативна діяльність: сутність та критерії визначення. Мотиви творчої діяльності. Характеристики творчої особистості.

Психологія безробіття. Соціально-психологічні характеристики безробітного. Етапи емоційного стресу від втрати роботи. Психофізіологічний аспект безробіття: вплив на стан здоров'я людини.

Тема 9. Економічна соціалізація та адаптація особистості

Економічне самовизначення особистості: сутність та етапи. Економічна освіта як фактор економічної соціалізації особистості.

Психологія хабарництва. Соціально-психологічна сутність поняття «хазарь». Чинники та мотивація хабарництва.

Психологія власності як сфера дослідження економічної психології. Економіко-психологічна сутність поняття «власність». Особистість та група в системі відносин власності.

Тема 10. Актуальні проблеми економічної психології

Психологія азартних ігор: мотиви та фактори азартної гри. Соціально-психологічні характеристики особистості, схильної до азартної гри.

Психологія ухилення від податків. Податковий менталітет. Форми девіантної поведінки податкоплатника (ухилення від сплати податків та обхід системи оподаткування). Макроекономічна модель поведінки податкоплатника Штрюмпеля.

Психологія Internet-бізнесу. Психологічна Internet-залежність. Соціально-психологічні характеристики Internet-користувачів. Напрями розвитку наукового знання економічної психології.

3. Теми та плани семінарських занять

Таблиця 3.1

Плани семінарських занять

Назва теми	Програмні запитання
1	2
Змістовний модуль 1. Економічна психологія: науково-практичні засади дослідження	
Тема 1. Теоретичні основи економічної психології	Назвіть предмет, об'єкт та завдання економічної психології. Визначте міждисциплінарну сутність економічної психології. Розкрийте сутність методів економічної психології
Тема 2. Економічна поведінка	Визначте сутність поняття “економічна поведінка”. Надайте класифікацію економічної поведінки
Тема 3. Психологічні фактори економічної поведінки	Опишіть фактори економічної поведінки
Тема 4. Психологізація економічних явищ	Визначте парадокси соціально-економічного розвитку сучасного суспільства; назвіть етапи еволюції психології господарської діяльності
Тема 5. Психологія підприємницької діяльності	Розкрийте сутність та основні характеристики поняття «підприємець». Опишіть основні моделі підприємницької поведінки
Змістовний модуль 2. Економічна психологія: прикладні напрями дослідження	
Тема 6. Психологія грошей	Визначте вплив грошей на формування особистості. Надайте класифікацію грошових типів особистості
Тема 7. Психологія споживчої поведінки	Визначте соціально-психологічну сутність поняття «потреба», надайте його класифікацію. Розкрийте сутність поняття «поведінка споживача», назвіть фактори споживчого вибору
Тема 8. Психологія управління трудовою діяльністю	Визначте роль економічної психології при розвитку управління господарчою організацією. Перелічіть психологічні фактори трудової активності. Розкрийте сутність поняття “творчість” та назвіть його основні види. Опишіть соціально-психологічні характеристики сучасного безробітного
Тема 9. Економічна соціалізація та адаптація особистості	Визначте сутність понять «економічна соціалізація та адаптація особистості». Назвіть фактори економічної соціалізації особистості. Опишіть психологічні передумови існування хабарництва
Тема 10. Актуальні проблеми економічної психології	Міні-конференція на тему: «Актуальні напрями розвитку економічної психології»

4. Теми практичних занять

Практичне заняття – форма навчального заняття, за якої викладач організовує детальний розгляд окремих теоретичних положень навчальної дисципліни і формує вміння та навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом сформульованих завдань. Проведення таких занять ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – тестах для виявлення ступеня оволодіння необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різного рівня складності для розв'язування їх на занятті. Воно включає проведення попереднього контролю знань, вмінь і навичок студентів, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, розв'язування завдань із їх обговоренням, розв'язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання (табл. 4.1).

Таблиця 4.1

Перелік тем практичних занять

Назва теми модуля	Тема практичних занять
1	2
Змістовний модуль 1. Економічна психологія: науково-практичні засади дослідження	
Тема 1. Теоретичні основи економічної психології	Завдання 1. Структурний і контент-аналізи змісту поняття “економічна психологія”
Тема 2. Економічна поведінка	Завдання 2. Аналіз практичної ситуації з метою визначення виду економічної поведінки
	Завдання 3. Визначення характеристик моделей людини методом мозкового штурму
	Завдання 4. Діагностика соціально-психологічних характеристик особистості
Тема 3. Психологічні фактори економічної поведінки	Завдання 5. Аналіз практичної ситуації з метою класифікації конкретних факторів економічної поведінки та визначення найбільш впливового з них
	Завдання 6. Аналіз практичної ситуації з метою визначення афективних факторів девіантної економічної поведінки
	Завдання 7. Діагностика соціально-психологічних характеристик особистості
Тема 4. Психологізація економічних явищ	Завдання 8. Діагностика соціально-психологічних характеристик особистості
	Завдання 9. Практичне завдання на тему «Визначення етнопсихологічних характеристик економічної поведінки»

Закінчення таблиці 4.1.

1	2
Тема 5. Психологія підприємницької діяльності	Завдання 10. Діагностика соціально-психологічних характеристик особистості
	Завдання 11. Практичне завдання на тему «Визначення моделей підприємницької поведінки»
	Завдання 12. Асоціативний експеримент – конкурс колажей на тему «Сучасний підприємець»
	<i>Колоквіум за змістовим модулем 1</i>
Змістовний модуль 2. Економічна психологія: прикладні напрями дослідження	
Тема 6. Психологія грошей	Завдання 13. Асоціативний експеримент з елементами тренінгу на тему: “Психологічна та ціннісна сутність поняття “гроші”
Тема 7. Психологія споживчої поведінки	Завдання 14. Діагностика соціально-психологічних характеристик особистості. Аналіз практичної ситуації з метою визначення психологічних факторів сприйняття реклами
	Завдання 15. Аналіз практичної ситуації з метою визначення психологічних факторів поведінки споживача
Тема 8. Психологія управління трудовою діяльністю	Завдання 16. Рольова гра на тему: “Мотивація вибору професійної діяльності”
	Завдання 17. Асоціативний експеримент з елементами тренінгу на тему: “Характеристики творчої особистості”
	<i>Контрольна робота</i>
Тема 9. Економічна соціалізація та адаптація особистості	Завдання 18. Асоціативний експеримент з елементами тренінгу на тему: “Соціально-психологічна сутність поняття “Хабарництво”
	Завдання 19. Асоціативний експеримент з елементами тренінгу на тему: “Психологічна та ціннісна сутність поняття “власність”
Тема 10. Актуальні проблеми економічної психології	Завдання 20. Практичне заняття з елементами тренінгу на тему: “Психологія ухилення від податків”. Діагностика соціально-психологічних характеристик особистості
	<i>Колоквіум за змістовим модулем 2</i>

5. Самостійна робота

Самостійна робота студента (СРС) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються студентом самостійно під методичним керівництвом викладача.

Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам для засвоєння теоретичних знань та формування практичних навичок з навчальної дисципліни:

1. Вивчення лекційного матеріалу.
2. Робота з опрацювання та вивчення рекомендованої літератури.
3. Підготовка до семінарських та практичних занять
4. Написання реферативної роботи.

Таблиця 5.1

Завдання для самостійної роботи студентів та форми її контролю

Назва теми	Зміст самостійної роботи студентів	Форми контролю СРС
1	2	4
Змістовний модуль 1. Економічна психологія: науково-практичні засади дослідження		
Тема 1. Теоретичні основи економічної психології	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Підготовка до контрольної роботи за темами 1 і 2. Виконання <i>індивідуального завдання</i> "Міждисциплінарність економічної психології"	Захист індивідуального завдання
Тема 2. Економічна поведінка	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, підготовка до контрольної роботи. Виконання <i>індивідуальних завдань</i> "Багатогранність моделі сучасної економічної поведінки "	Письмова контрольна робота за темами 1 і 2. Захист індивідуального завдання
Тема 3. Психологічні фактори економічної поведінки	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Виконання <i>індивідуального завдання</i> "Співвідношення раціональних та ірраціональних факторів економічної поведінки "	Захист індивідуального завдання
Тема 4. Психологізація економічних явищ	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; підготовка до практичного заняття, підготовка до <i>тестування</i> . Підготовка до <i>семінарського заняття</i> з теми " Парадокси сучасної соціально-економічної реальності"	Презентація результатів
Тема 5. Психологія підприємницької діяльності	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, підготовка до <i>колоквіуму</i> . Виконання <i>індивідуального завдання</i> " Психологічна адаптація до економічних умов господарювання та життєдіяльності", підготовка до колоквіуму	Захист індивідуального завдання

1	2	
Змістовний модуль 2. Економічна психологія: прикладні напрями дослідження		
Тема 6. Психологія грошей	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання <i>індивідуального завдання</i> " Трудова активність як усвідомлена потреба", виконання <i>індивідуального науково-дослідного завдання</i> (ІНДЗ) "Розвиток економічної психології "	Захист індивідуального завдання
Тема 7. Психологія споживчої поведінки	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. <i>Есе</i> на тему "Співвідношення свідомого та несвідомого в процесі споживання ", виконання ІНДЗ	Перевірка есе Експрес-опитування
Тема 8. Психологія управління трудовою діяльністю	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. <i>Есе</i> на тему "Трудова активність як усвідомлена потреба ", виконання ІНДЗ	Перевірка есе
Тема 9. Економічна соціалізація та адаптація особистості	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. <i>Самостійне опрацювання лекційного матеріалу, дискусійне запитання</i> : Гроші як мета або як інструмент досягнення мети. Підготовка до колоквіуму. Виконання ІНДЗ	Експрес-опитування
Тема 10. Актуальні проблеми економічної психології	Вивчення лекційного матеріалу «Напрями розвитку науки “Економічна психологія”», підготовка до практичного заняття, підготовка до <i>колоквіуму</i> . Підготовка презентації ІНДЗ	Захист ІНДЗ

6. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ) студента є вибіркоким видом позааудиторної самостійної роботи студента та має навчально-дослідницький характер, виконується у процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни і завершується разом зі складанням підсумкового екзамену з даної навчальної дисципліни. Виконання ІНДЗ є засобом підвищення якості підготовки майбутніх

спеціалістів, які здатні застосовувати на практиці теоретичні знання, вміння та навички з даної навчальної дисципліни.

Тема індивідуального навчального дослідного завдання (ІНДЗ):
 “Розвиток економічної психології”.

6. Методи навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачене застосування як активних, так і інтерактивних навчальних технологій, серед яких: лекції проблемного характеру, міні-лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, мозкові атаки, презентації, ознайомлювальні (початкові) ігри, асоціативний експеримент; рольова гра; тестування, робота в малій групі з метою аналізу практичних ситуацій, робота в діадах з метою контент-аналізу (табл. 6.1 і 6.2).

Таблиця 6.1

Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни (лекційні заняття)

Тема	Практичне застосування навчальних технологій
1	2
1. Теоретичні основи економічної психології	Міні-лекція з питання «Міждисциплінарність як інструмент розвитку науки “Економічна психологія” та багатоаспектність предмета науки “Економічна психологія”
2. Економічна поведінка	Лекція проблемного характеру з питання «Характеристики моделі сучасної людини в умовах психологізації економічних явищ та інформатизації суспільства»
3. Фактори економічної поведінки	Лекція проблемного характеру з питання «Фактори девіантної економічної поведінки»
4. Психологізація економічних явищ	Міні-лекція з питання «Роль еволюції психології господарської діяльності в реалізації сучасних соціально-економічних відносинах»
5. Психологія підприємницької діяльності	Лекція проблемного характеру з питання «Психологічний портрет українського підприємця»
Тема 6. Психологія грошей	Лекція проблемного характеру з питання «Гроші – головна цінність або функціональна необхідність сучасності»
Тема 7. Психологія споживчої поведінки	Міні-лекція з питання «Дослідження та формування потреби споживача як взаємообумовлені процеси»

Закінчення таблиці 6.1.

1	2
8. Психологія управління трудовою діяльністю	Лекція проблемного характеру з питання «Лінь, її сутність та роль у трудовій активності». «Творчі здібності – це недолік або перевага сучасної особистості»
9. Економічна соціалізація та адаптація особистості	Міні-лекція з питання «Проблеми економічної адаптації особистості»
10. Актуальні проблеми економічної психології	Міні-лекція з питання «Психологічні особливості формування податкового менталітету». «Психологічні проблеми Internet-бізнесу». «Економічна психологія політичної та суспільної діяльності»

Таблиця 6.2

**Використання методик активізації процесу навчання
(семінарські та практичні заняття)**

Тема навчальної дисципліни	Практичне застосування методик	Методики активізації процесу навчання
1	2	3
1. Теоретичні основи економічної психології	Семінарське заняття 1 «Міждисциплінарність економічної психології»	Семінар-дискусія, презентація, робота в діадах з метою контент-аналізу
2. Економічна поведінка	Семінарське заняття 2. «Багатогранність моделі сучасної економічної поведінки»	Семінар-дискусія, презентація аналіз практичної ситуації методом мозкового штурму; тестування
3. Фактори економічної поведінки	Семінарське заняття 3 «Співвідношення раціональних та ірраціональних факторів економічної поведінки»	Робота в малій групі з метою аналізу практичних ситуацій; тестування
4. Психологізація економічних явищ	Семінарське заняття 4 «Парадокси сучасної соціально-економічної реальності»	Робота в малій групі з метою аналізу практичних ситуацій; тестування
5. Психологія підприємницької діяльності	Семінарське заняття 5 «Гендерні аспекти підприємницької діяльності»	Семінар-дискусія, презентація асоціативний експеримент; тестування
Тема 6. Психологія грошей	Семінарське заняття 6 «Гроші як мета або як інструмент досягнення мети»	Асоціативний експеримент; практичне заняття з елементами тренінгу
Тема 7. Психологія споживчої поведінки	Семінарське заняття 7 «Співвідношення свідомого та несвідомого в процесі споживання»	Робота в малій групі з метою аналізу практичних ситуацій; тестування

Закінчення таблиці 6.2.

1	2	3
8. Психологія управління трудовою діяльністю	Семінарське заняття 8 «Трудова активність як усвідомлена потреба»	Семінар-дискусія, презентація асоціативний експеримент; рольова гра; тестування
9. Економічна соціалізація та адаптація особистості	Семінарське заняття 9 «Психологічна адаптація до економічних умов»	Семінар-дискусія, презентація асоціативний експеримент; тестування
10. Актуальні проблеми економічної психології	Семінарське заняття 10 «Напрями розвитку науки “Економічна психологія”»	Семінар-дискусія, презентація практичне заняття з елементами тренінгу; тестування

7. Рекомендована література

1. Економічна психологія: Навчальний посібник. / Авт.-составитель Е. Г. Наумик. – Харьков: Изд. ХНЭУ, 2007. – 276 с.
2. Ложкін Г. В. Економічна психологія: Навчальний посібник / В. В. Спасенніков, В. Л. Комаровська – К.: ВД “Професіонал”, 2004. – 304 с.
3. Методические рекомендации к практическим занятиям по учебной дисциплине “Экономическая психология” для студентов всех специальности всех форм обучения / Авт.-составитель Е. Г. Наумик. – Харьков: Изд. ХНЭУ, 2007. – 120 с.
4. Райзенберг Б. Психологическая экономика: Учеб. пособие. – М.: ИНФРА-М, 2005. – 432 с.
5. Экономическая психология: социокультурный подход / Под ред. И. В. Андреевой. – СПб.: ЗАО «ПитерБук», 2000. – 512 с.